

Asia C-326/22

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

13.5.2022

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie
(Puola)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

18.3.2022

Kantaja:

Z. sp. z o.o.

Vastaja:

A. S.A.

Kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian kohde

Vaatus siitä, että vastaajan (pankin) on luovutettava kulutusluottosopimukset, jotka kantajan mielestä ovat välttämättömiä, jotta kantaja voi vaatia vastaajalta muiden luotosta aiheutuvien kustannusten kuin korkokulujen mahdollista palauttamista.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY 16 artiklan 1 (EUVL 2008, L 133, s. 66); SEUT 267 artikla.

Ennakkoratkaisukysymys

Onko direktiivin 2008/48 16 artiklan 1 kohtaa tulkittava Euroopan unionin oikeuden tehokkuusperiaatteen valossa siten, että kuluttaja tai elinkeinonharjoittaja, jolle kuluttaja on luovuttanut hänelle kyseisen säännöksen perusteella kuuluvat oikeutensa, voi vaatia tämän säännöksen perusteella luotonantajaa luovuttamaan kappaleen luottosopimuksesta (sekä sopimuksen liitteenä olevista ehdoista) ja tiedot luoton takaisinmaksusta, kun nämä ovat välttämättömiä sen arvioimiseksi, onko kuluttajalle palautettu luoton ennenaikaisen takaisinmaksun johdosta oikea suhteellinen määrä luoton kokonaiskuluista, sekä kanteen nostamiseksi edellä mainittujen rahamäärien mahdollisesta palauttamisesta?

Unionin oikeussäännöt ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joihin viitataan

Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY 16 artiklan 1 kohta

Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 19.6.1990, Factortame ym., C-213/89, EU:C:1990:257

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

- 1) Kulutusluotoista 12.5.2011 annetun lain (Ustawa o kredycie konsumenckim, Dz.U. 2022, järjestysnumero 246, jäljempänä kulutusluottolaki) 49 §:n 1 ja 2 momentti
- 2) 17.11.1964 annetun siviiliprosessilain (Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. 2021, järjestysnumero 1805) 19 §:n 1 momentti, 98 §:n 1 momentti, 130 §:n 1 ja 2 momentti, 130^{la} §:n 1–3 momentti, 187 §:n 1 momentin 1 kohta, 248 §
- 3) 23.4.1964 annetun siviililain (Kodeks cywilny, Dz.U. 2020, järjestysnumero 1740) 123 §:n 1 momentin 1 kohta

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Vastaaja (pankki) teki kulutusluottosopimukset muutamien kantajan oikeudellisten edeltäjien (kuluttajien) kanssa.
- 2 Yksittäisten kuluttajien ottamat luotot maksettiin takaisin ennen määräajan umpeutumista.

- 3 Kuluttajat, jotka olivat tehneet vastaajan kanssa kulutusluottosopimukset, siirsivät tehokkaasti saatavien luovutussopimusten nojalla kantajalle heille kuuluvat oikeudet vaatia maksujen palauttamista vastaajalta kulutusluottolain 49 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti luettuna yhdessä tämän lain 5 §:n 6 momentin a ja b kohdan kanssa (muiden kuin korkokulujen palauttaminen).
- 4 Vastaaja, joka hankki nämä vaateet, vaatii kantajaa luovuttamaan mainitut kulutusluottosopimukset kuhunkin sopimukseen kuuluvine ehtoineen ja lisäsopimuksineen, mukaan lukien vakuutusopimukset ja niiden yleiset ehdot, ja antamaan tiettyjä lisätietoja, sillä edellä mainituilla kuluttajilla ei ole sopimuskappaleita (he ovat kadottaneet ne).
- 5 Lisäksi kantaja vaatii, että vastaaja velvoitetaan luovuttamaan tietyt luottosopimukseen liittyvät tiedot.

Asianosaisten keskeiset perustelut kansallisessa tuomioistuimessa

- 6 On kiistatonta, että kulutusluottosopimukset yhdistivät vastaajaa ja kantajan oikeudellisia edeltäjiä.
- 7 Vastaaja kieltäytyy toteuttamasta kantajan vaatimuksia ja toteaa, ettei ole olemassa oikeudellisia perusteita luovuttaa kantajalle (tai kantajan oikeudellisille edeltäjille) pyydettyjä sopimusasiakirjoja, vaikka kuluttajat – kuten tässä tapauksessa – ovat vapauttaneet vastaajan noudattamasta pankkisalaisuutta ja valtuuttaneet kantajan vaatimaan vastaajan ja yksittäisten kuluttajien välisten luottosopimusten luovuttamista.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 8 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen arvioissa nousi esiin kysymys, joka vaatii unionin oikeuden, tarkemmin sanottuna direktiivin 2008/48 16 artiklan, tulkintaa luettuna yhdessä unionin oikeuden tehokkuusperiaatteen kanssa. Epäilemättä sekä unionin että kansallinen lainsäätäjät ovat vahvan kuluttajansuojan toteuttamiseen pyrkiessään säätäneet, että kuluttajalla on mahdollisuus saada palautuksena osa kulutusluottosopimuksen perusteella perityistä kuluista, jos luotto maksetaan takaisin ennenaikaisesti. Kansallisista säännöksistä kuitenkin seuraa, että kantajan (kuluttajan) on osoitettava oikeutensa tällaiseen vaatimukseen, mikä ei ole mahdollista ilman, että kulutusluottosopimus esitetään tuomioistuimelle todisteena.
- 9 Näyttää siltä, että ilman sopimusta ja luoton takaisinmaksutapaan liittyviä tietoja kuluttajan on ensinnäkin mahdotonta arvioida sitä, onko luotonantaja laskenut palautettavaksi kuuluvat muut kuin korkokulut oikein, ja toiseksi sitä, onko kanteen nostaminen taloudellisesti kannattavaa. Tästä puolestaan seuraa vakavia epäilyksiä siitä, toteutuuko kuluttajalle annettu oikeus kulutusluoton muiden kuin korkokulujen suhteellisen osuuden palautukseen tehokkaasti sellaisessa

tilanteessa, jossa kuluttaja ei pysty lainkaan osoittamaan, onko hänellä oikeus kyseisten kulujen palautukseen ja minkä suuruinen palautuksen kuuluu olla.

- 10 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on todennut, ettei kuluttajalla ole velvollisuutta säilyttää kappaletta sopimuksesta. Yleensä kuluttajalla ei edes ole teknisiä mahdollisuuksia säilyttää kappaleita tekemistään sopimuksista pysyvästi, etenkin kun otetaan huomioon, että sopimuspuolet, joita kulutusluottolain 49 §:n säännös koskee, ovat yleensä henkilöitä, joilla on matala tulotaso ja jotka ottavat useita lyhytaikaisia kulutusluoton määritelmän täyttäviä lainoja. Tässä tilanteessa on mahdollista, että nämä kuluttajat menettävät heille annetut sopimuskappalet ja luoton ennenaikaisen takaisinmaksun hetkellä monilla heistä ei välttämättä enää ole sopimuskappaletta, mistä seuraa, ettei heillä ole mahdollisuutta tehokkaasti todentaa vaatimuksia, jotka heillä on oikeus esittää luotonantajalle ja jotka perustuvat kulutusluottolain 49 §:ään.
- 11 On yleinen käytäntö maksaa edellinen luotto ottamalla uutta velkaa. Tällaisessa tilanteessa varoja ei siirretä kuluttajan tilille, eikä kuluttajalla tämän vuoksi ole täsmällistä tietoa siitä, koska velka on maksettu.
- 12 Kuluttajan tilannetta ei paranna se, että hän voi kääntyä velkoja koskevia tietoja tarjoavien yksityisten yritysten puoleen. Tähän liittyy nimittäin lisäkustannuksia, jotka voivat olla esteenä unionin oikeuden nojalla kuluttajalle kuuluvan korvauksen vaatimiselle. Lisäksi tällä tavoin saadut tiedot eivät ole kattavat, eivätkä ne välttämättä sisällä tietoja kaikista tehdyistä sitoumuksista.
- 13 Kansallisten menettelysäännösten nojalla tuomioistuimen on tosin mahdollista velvoittaa tietty henkilö luovuttamaan määrätyt asiakirjat (siviiliprosessilain 248 §), mutta tällaista velvoitetta ei voida määrätä vaateen tarkentamiseksi, vaan vasta sitten, kun kante on nostettu pätevästi.
- 14 Asian saattaminen tuomioistuimen käsiteltäväksi edellyttää kuitenkin sitä, että vaatimus on tarkasti määritelty (siviiliprosessilain 187 §:n 1 momentin 1 kohta), mikä ei ole mahdollista, ellei kuluttajalla tai hänen oikeudellisella seuraajallaan ole luottosopimusta ja tietoa päivämäärästä, jolloin luotto on maksettu takaisin. Tällaisessa tilanteessa puheenjohtajan on kehotettava korjaamaan kanteen muodolliset puutteet (siviiliprosessilain 130 §:n 1 momentti), ja kun tämä ei ole mahdollista, kante voidaan palauttaa, mistä seuraa, ettei kanteella ole lainkaan niitä vaikutuksia, joista laissa on kanteen nostamisesta säädetty (siviiliprosessilain 130 §:n 2 momentti).
- 15 Kuluttajaa, jota edustaa asianajaja, uhkaa lisäksi kanteen palauttaminen ilman täydennyskehotusta (siviiliprosessilain 130^{1a} §), jolloin kanteeseen on mahdollisuus tehdä korjauksia viikon määräajassa kanteen palauttamisen tiedoksi saattamisesta (siviiliprosessilain 130^{1a} §:n 3 momentti).
- 16 Jos kuluttaja sen sijaan muotoilisi vaatimuksensa summittaisesti ja vaatisikin suurempaa summaa kuin hänelle tosiasiallisesti kuuluu, hän häviäisi oikeudenkäynnin ja joutuisi väistämättä maksamaan oikeudenkäyntikulut. Puolan oikeuskäytäntöön

on vakiintunut näkemys, jonka mukaan kantaja, joka peruuttaa kanteensa tai jonka kanne hylätään, häviää asian; poikkeuksena tästä on vain tilanne, jossa vastaaja maksaa vaaditun summan menettelyn aikana.

- 17 Kansallisessa oikeuskäytännössä on tietenkin todettu, että kantaja voi osoittaa, että kanteen nostaminen oli välttämätöntä hänelle kuuluvien oikeuksien vaatimiseksi, jolloin hänelle ei koidu edellä mainittuja kuluja. Nyt käsiteltävän kaltaisesta tilanteesta ei kuitenkaan ole muodostunut vakiintunutta oikeuskäytäntöä, joten osa tuomioistuimista saattaa tällaisessa tilanteessa todeta, että sopimuksen katoamisen vuoksi kuluttaja on itse aiheuttanut sen, ettei vaatimuksen suuruutta voida määritellä, ja hänen on siitä syystä maksettava aiheutuneet kulut. Jos kanteen nostanutta henkilöä, joka sittemmin peruuttaa kanteen osittain, ei velvoiteta maksamaan kuluja, on nimittäin kyseessä poikkeus periaatteesta, jonka mukaan osapuolet ovat vastuussa oikeudenkäynnin tuloksesta (siviiliprosessilain 98 §:n 1 momentti). Tätä poikkeusta tulkitaan suppeasti, mikä aiheuttaa kuluttajalle merkittävän kanteen nostamiseen liittyvän epävarmuustekijän.
- 18 Jos kuluttaja vaatisi pienempää summaa kuin hänelle kuuluu, oikeus loppuosaan hänelle kuuluvasta summasta voisi vanhentua. Vakiintuneen kansallisen oikeuskäytännön mukaan siviililain 123 §:n säännöksessä, joka määrittelee, milloin vanhentumisajan kulumisen katkeaa, tarkoitetaan, että lähtökohtaisesti kanteen nostaminen katkaisee vanhentumisajan kulumisen, mutta ainoastaan kanteessa esitetyn vaatimuksen osalta.
- 19 Tästä periaatteesta voidaan poiketa ainoastaan sellaisten vaatimusten tapauksessa, joita ei voida kanteen nostamishetkellä määritellä, koska niiden sisältö määräytyy tuomioistuimen tietynä ajanhetkenä tekemän tietyn omaisuuden arvioinnin perusteella. Käsiteltävässä asiassa ei ole kyse tällaisesta tilanteesta.
- 20 Sopimuksen puuttuessa kuluttaja ei pysty myöskään arvioimaan sitä, kannattaako hänen ylipäänsä esittää vaatimuksensa, eikä sitä, onko hänen ottamansa luotto tilitetty oikein ennenaikaisen takaisinmaksun yhteydessä. Kuluttaja on sopimuksen heikompi osapuoli, eikä hänellä ole liikeyrityksistä poiketen käytössään sellaisia keinoja, joilla hän voisi säilyttää koskemattomina kaikki tärkeät asiakirjansa. Sopimuksen tekohetkellä saadun sopimuskappaleen katoamisesta siis seuraa, ettei kuluttajalla ole tosiasiallista mahdollisuutta esittää vaatimuksiaan kulutusluottolain 49 §:n 1 ja 2 momentin nojalla (eli vaatimuksia, jotka perustuvat suoraan direktiivin 2008/48 16 artiklaan) eikä mahdollisuutta punnita, onko näiden vaatimusten esittäminen perusteltua.
- 21 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus varmistaa unionin oikeuden tehokas vaikutus. Tämä velvollisuus merkitsee myös sitä, että jos tilanteen kannalta on välttämätöntä, tuomioistuimilla on oikeus soveltaa keinoja, joista ei säädetä kansallisessa lainsäädännössä (tuomio 19.6.1990, Factortame ym., C-213/89, EU:C:1990:257). Ennakkoratkaisua pyytävällä tuomioistuimella on epäily siitä, seuraako direktiivin 2008/48 16 artiklasta unionin oikeuden tehokkuusperiaatteen

valossa oikeus vaatia kulutusluottosopimuksen kaltaisia asiakirjoja, jotka koskevat ennaikaisesti takaisin maksettua luottoa, sekä tietoja luoton takaisinmaksun ajankohdasta ja takaisin maksetusta summasta, jos niiden saaminen on välttämätöntä kanteen nostamisen perusteiden arvioimiseksi sekä kanteen ajamiseksi tehokkaasti ilman, että kantaja joutuu korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut tai että osa vaatimuksesta vanhentuu.

- 22 Jos kuluttajalla ei olisi oikeutta vaatia tätä, hänen olisi merkittävästi vaikeampaa käyttää toteuttaa direktiivin 2008/48 16 artiklaan perustuvia oikeuksiaan. Kanteen nostamiseen liittyisi nimittäin merkittävä riski, jonka vuoksi saatetaan luopua edellä mainittujen vaatimusten esittämisestä.
- 23 Sopimuksen puuttumisesta seuraa myös se, että kuluttaja menettää oikeutensa arvioida, onko asian saattaminen tuomioistuimeen ylipäänsä välttämätöntä tai kannattavaa. Kuluttajalla tai toimijalla, jolle hänen oikeutensa ovat (saatavien luovutus sopimuksen perusteella) siirtyneet, ei ole minkäänlaista mahdollisuutta määrittää tilannettaan yksiselitteisesti, minkä seurauksena saatetaan myös luopua vaatimusten esittämisestä luotonantajalle. Kaikista näistä seikoista seuraa, että edellä mainitut toimijat eivät yhtäältä pysty määrittämään oikeuksiaan suhteessa luotonantajaan, ja toisaalta näiden oikeuksien toteuttaminen – jos he päättävät nostaa kanteen, vaikka eivät pystykään yksiselitteisesti määrittämään vaatimustensa perusteita – on huomattavan hankalaa (sen vakavan riskin vuoksi, joka kantajalle muodostuu kanteen nostamisen myötä).